

feladattal kellett szembenéznie: mi-ként lehet a vesztes világháború után az országot gazdaságilag felzárkóztatni, és mindezzel összhangban elfogadtatni az ország lakosságával, hogy egy idegen hatalom katonailag megszállva tartja hazánkat. Megoldásként az a modernizációs program kínálkozott, amely az emberek hétköznapi életszínvonalának emelésével kívánta megtartani az ország stabilitását a szó mindenféle értelemben. A két világháború közötti évtizedekből öröklött életformák a 60-as évektől kezdtek átalakulni, és egyre inkább elterjedtek a modern technika vívmányai. A víz, a villany, a gáz, életünk alapvető komfort-hordozói általánossá váltak, az otthonok meglehetősen egyformára szabva, de mégis egyre nagyobb kényelmet biztosítottak a bennük lakóknak. A jól megválogatott képek visszatükrözik mindazt az örömet és bánatot, amely ebben a korszakban az emberek életét betöltötte. Nagy érdeme a könyvnek, hogy számos illusztrációt találunk, amelyeken a korabeli, a közvéleményt befolyásoló plakátok és más propagandaanyagok láthatók.

A sokrétű anyag összeválogatása és szerkesztése mindazonáltal több ellentmondást is rejt. Furcsa például – egyesekben akár rossz érzést is kelthet –, hogy a 156. és 157. oldalon egymással szembe néző képeken baloldalt a teli szájjal nevető Kádár és Hruscsov, jobboldalt a templom-

ból kilépő, idős koruk miatt már nehezen mozgó emberek láthatóak, a *Hit és vallásosság* fejezet illusztrációjaként. Természetesen nem lehet egyetlen könyvben átfogóan megjeleníteni egy korszakot, s e kötetben sem kapott megfelelő súlyt annak bemutatása, hogy a hatalmi gépezet, az ügynökhálózat, a „mindenkinek minden lépését megfigyeljük” rendszer miképpen tett lakatot az emberek szájára, vagy akár annak az élménynek a felidézése, hogy milyen érzést váltott ki, amikor szovjet tisztek szálltak fel a budapesti metróra. Mindezen kifogásokkal együtt is egyértelmű, hogy Valuch Tibor kötetete olyan alapmunka, amely nélkül ezután már nem lehet tárgyalni az 1960-as, 70-es, 80-as évek Magyarországnak életmódtörténetét.

THIMÁR ATTILA

(*Corvina Kiadó, Budapest, 2006,*
192 oldal, 5990 Ft)

Híres képek – Képes hírek

MTI Fotó – 50 év képei

A hozzáértők hosszú évekig aggódva emlegették a fővárosi Naphegyen nyugvó kincseket. A szakemberek csak reménykedtek a ma már hivatalosan is nemzeti kincsnek nevezett fényképgyűjtemény sorsának jobbra

fordulásában. A szakmai összefogásnak és az értő cégvezetésnek köszönhetően e remények teljesülni látszanak, s a kollekciónak a nagyközönség előtt is egyre ismertebbé válik. Az utóbbi években egyre többet és többször merítenek a Magyar Távirati Iroda több mint tízmillió képkockát őrző fotóarchívumából, s kiállítások, albumok formájában teszük a szó szoros értelmében is közkincsé.

A korábban e lap hasábjain is méltatott sorozat, a Kor-Képek már három kötettel dicsekedhet. 2006-ban, az MTI Fotó születésének ötvenedik évfordulóján újabb szép fotóalbum került a boltokba, a *Híres képek – Képes hírek* (a hasonló című Néprajzi Múzeum-beli tárlat katalógusaként is). Az MTI hosszú évtizedekig kivételezett helyzetben volt, s ez legalább annyira megkönnyítette fényképészei dolgát, mint amennyire meg is nehezítette. A nehézséget az átlagosnál szorosabb politikai kontroll jelentette, s az ügynökségi stílus elsajátítása. Az utóbbival ma is meg kell küzdeniük a hírügynökségek riportereinek. Ez háromszoros kötöttséget jelent: mindenképpen hozni kell anyagot az eseményről (nem lehet hibázni), a fotókból pontosan ki kell derülnie, hogy mi is történt a helyszínen (ön-célú művészkedés, zavarosság kizárva), és olyan univerzális képi nyelvet kell használni, amely napilapban, képes magazinban és könyvben

egyaránt megfelelhessen a szokásos igényeknek.

A nemrég megjelent album évtizedek szerint tagolja a bőséges képanyagot, nemcsak történeti tablót festve ezzel a magyar közelmúltról, hanem szépen mutatva a honi fotográfia stílárát, esztétikai fejlődését is. Az ötvenes években a még továbbélő, klasszikus „magyaros stílus”, a két háború közötti hazai iskola esztétizáló, míves, harmonikus látásmódja köszön vissza az új kor követelte témákról. Ahogyan a harmincas évek fotóin a fényvel szinte glóriát vontak a magyar puszták és a népviseletbe öltözött parasztlányok fölé és köré, úgy ragyognak ezeken a kópiákon a gyárak és bányák, meg a „dolgos magyar nép” fiai, lányai. Legyen riport, tájkép, zsáner vagy portré, minden fénykép precíz, igényes, a végtelenségig kidolgozott. Az igényesség a rákövetkező évtizedek fotóiról sem tűnik el, de az újítások, a látásmód folytonosan átalakuló trendjei is nyomot hagytak a hírügynökségi képeken.

Egyáltalában, az MTI jubileumi albuma kettős élvezetet jelenthet a fogékonyaknak: a magyar közelmúlt vizuális emlékeinek eredeti kollekciónak a böngészhetik végig, ráadásul mindegyik képnél szemrevételezhetik, hogy mit „tett hozzá” a fotóriporter a látványhoz a maga eszköztárával. Csak a történeti tanulság is roppant gazdag, hiszen a köznapi, eleven élet nagyobb súlyt kap az al-

bum lapjain, mint a szíken vett politika. S ez így is van jól. Mennyivel érdekesebb látvány, s mennyivel többet mond el az ötvenes évekről Mező Sándor fotója, amelyiken a Cukrászati Gyár fagylaltüzeméből a bőrkabátos, svájcisapkás futárok motoros szállítókoszikkal indulnak szerte minden irányba, mint a sokat mutogatott, nemegyszer röhejes politikai protokoll. Ugyanígy vall a hatvanas évtizedről Lajos György zsánere a budapesti 4-es villamos egyenruhás kalauzát mutatva. A hetvenes évek emblematis k képe talán P. Balogh Lászlóé lehetne, aki egy csikóskalapos, viharkabátos, kutyás hortobágyi juhászt mutat, amint ép-

pen tüzet kap cigarettájához az út szélén álló, DDR-es rendszámú Trabant letekert ablakán át.

A lelkes olvasó az elejétől a végéig, aztán visszafelé, s utána összevissza lapozgatva szörnyülködik, mosolyog, csodálkozik ezen a búsvidám új magyar histórián, s csak hálát adhat a fotóriportereknek, hogy szorgalmasak, bátrak és lelkesek voltak. Levették, amit kellett, és azt is, amit nem, megörökítették a kötelezőt és a tilosat is. Így aztán a hálás utókor csak néz és lapozgat. Okul és szórakozik.

SZARKA KLÁRA

(*Magyar Távíratí Iroda, 2006, 2835 Ft*)

Művészet

Drozsnyik István

Drozsnyik István (1951) a kortárs magyar művészet egyik legsokoldalúbb alakja: mindamellett, hogy festő, grafikus, rajz- és installációs művész, valamint performer, költőként-

íróként is emberi-alkotói habitusát erősítő alkotásokat tett le az asztalra. Munkásságát azonban nemcsak nyelvi-műfaji polifónia jellemzi, hanem nagyfokú termelékenység is járul hozzá. Eruptív alkat, aki napjainkra felbecsülhetetlen számú művet hozott létre, ezért opusát átfogni és